

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Søguligt ár og týðandi framstig

Í JANUAR vóru 60 ár síðan føroyskir arbeidarar, fiskimenn og samhugað valdu teir báðar fyrstu javnaðarmenninar á Tingi. Hóast tann arbeidandi fjöldin var dastið av fólkinum, fekk tann nýggi flokkurin bara stívliga 10 prosent av atkvøðunum. Restina fingur Sambandið og Sjálfstýrið.

HÓAST henda líta atkvøðupartin tvey tey fyrstu lögtingsvalini, eydnaðist tað flokkinum — Føroya Arbeidaraflakki, sum fyrsti formaðurin skírir hann í fyrstu oddagreinini í Føroya Sosialdemokrati — at fáa eyguni upp hjá fólki og lögtingi fyr teimum trupulleikum, vanliga fólkið hevði at dragast við. Spurningar um sosial viðurskipti — ja, spurningar um trongu korini hjá føroyska arbeidararum á landi og sjógv — vóru óhoyrdir á Tingi. Har togaðust teir bara um tjóðskaparmál, sum litið og einki høvdu við veruliga viðurskiptini hjá fólkinum at gera.

TÆR kvinnur og teir menn, sum slóu ring um Javnaðarflokkinn, vónaðu, at onkur bati kundi framstiga, men núgva av yniskjuni vóru bara dreymar. Og mangan hava eldri javnaðarfólk sagt — t.d. á landsfundum — at hetta og hetta høvdu tey ikki droymt um at upplivað. So langt er kortini komið ávegis hjá hesum flokki.

GEKK striltið — og mangan í beiskum stríði — tey fyrstu árin, tá tað kostaði at vera javnaðarfólk, er gingið skjótari tey seinnu árin. Og neyvan eru so nógv framstiga fram til frama fyri føroyska lønarbeidarar, sum í hesum valskeiði. Ein fjöld av arbeidara- og almannamálum eru annaðhvørt samtykt ella liggja í uppskoti: frítíðin er longd og frítíðargjaldið er hækkað. Vit hava fingið Trygdargrunn Verkaðarfólksins. Arbeidseftirlitið er útygt og vit hava fingið eina arbeids-umhvørvislóg við arbeidsumhvørvisráði. Kvinnur hava nú barnsbúðararlov í 24 vikur við løn. Ábøtur

oddagrein

eru gjørdar á pensiónir og á forsorgarlógina. Vit hava fingið barnastyrk og nú fyrri stuttum legði landsstýrismaður Javnaðarflokksins uppskotið um eina solidariska arbeidsmarknaðar-eftirløn fyri Tingið.

HETTA eru veldug framstig, sum slóðararnir ikki høvdu droymt um. Og tí kann tað kennast eitt sindur hugtungt, tá summi fakfelagsfólk fara í kórið, sum lastar landsstýrið fyri líkt og ólíkt. At fólk í andstöðuflokkunum leggja landsstýrið undir dugna- og atgerðarloysi er natúrligt, tí teirra politikkur er ikki at bota um livikorini hjá vanliga fólkinum. Tað sóu vit undir borgaraliga alternativinum, tá einki arbeidsmarknaðarmál varð framst og nærum ikki eitt einasta almannamál sá dagsins ljós.

FERÐ eftir ferð fáa vit at vita, at so og so nógv er tikið frá fólki í skattum og avgjöldum. Men gloymt verður, at undir seinasta landsstýri minkaði reallønin — tað sum er til taks — við 25 prosentum. Hinvegin vaks hon munandi aftur fyrstu árin undir hesum landsstýrinum. Men (ov)nýtslan, sum hevði verið stór í fleiri ár, mátti tálma og skil mátti fáast á búskap landsins. Hann fór jú heilt út av lagi undir borgaraliga alternativinum, tá uttanlands-skuldin trífaldaðist, figgjárlógin fleirfaldaðist og vina- og kenningarpolitikkur setti fólk ólíka fyri lógum og reglum.

Á LANDSFUNDI flokksins í dag skal politikkurin í farna ári viðgæst og politikkurin fyri tað komandi skal leggjast. Landsfundurin er søguligur, og hann er týðandi, tí valar er, og høgakreftirnar brynja seg og ætla at vinna stórt. Tí er meira umráðandi enn nakrantíð at fylkjast um javnaðarhugsjónina, so vit framhaldandi kunnu menna hetta samfelag á fólkaræðisligari grund við ávarpinum frælsi, javnaður og broðralag!

-n.

Stóra ting — Lítlatting

Í eitt ella tvey ár hevur SVF havt eina sending, sum hevur verið nevnd Lítlatting, og lutakarnir hava verið tveir, trigger og kanska eisini fyra.

Finnbogi Isaksen hevur leitt hesar sendingar við eini sera hepnari hond, og sum oftast hevur kjakið verið gott, hóast føroyingar enn ikki hava lært at gera stutt av og framvegis koma við einum »brokkmanslestri« av uttamtosi og politiskum

verju- og álpsrøðum.

Við øðrum orðum hevur Lítlatting verið eitt lítið kjak-forum — ein sendingarháttur, sum er ov lítið brúktur í føroysku fjølmiðlunum.

Hóskvöldið hevði siggiarin tí eisini roknað við einum veruligum Lítlattingi, men hvat, Finnbogi er farin, og so vórðu kut send úr einum orðaskifti á Lögtingi, Stóraringi.

Ahugavert, men verður hetta Lítlatting í framtíð

ini? Og eitt afturat skulu vit hava í huga: tað er aðruferð í hesi vikuni, at sent verður úr Lögtinginum.

Alvaratos er tað ikki ov biligt? Tað kennist sum um skútan hevur mist tann veruliga skiparan. Men SVF vikur nú ikki frá so nógvum øðrum í Føroyum, har tilvildin ofta ræður.

Misnøgður lurtari

Eitt neyðaregg

Í Dimmu týsdagin hevur Pauli Ellefsen grein um Sandoyinna og harafturat mynd av Skálavík. Pauli Ellefsen sigur, at stóð tað til Sambandsflokkinn, so var ferjulega og ferja til Sandoyinna langt síðani loyst.

Tað undrar meg, at eingin loysn fekk á sandoyarferjun, meðan Pauli Ellefsen sat sum lög-

maður.

Skálavík fyri tærni

Pauli Ellefsen sigur, at nú stendur Skálavík fyri tærni. Vit kenna av ringum royndum, hvat kom frá Sambandinum til Skálavíkar tey árin, teir sátu í samgongu, og tað er ein undirmetan av skálavíkingum at gera roynd at billa okkum inn, at Sam-

bandið hevur nakran vilja í hesum máli. Tað bætir ikki nógv um útróðrviðurskiptini í Skálavík, um Dimma setur eina mynd av núverandi bátahyli hjá skálavíkingum í bláðið.

Nú er tibetur ljós fyri stavn, men tað er ikki Sambandinum fyri at takka.

Skálavíkingur

Bankarnir og kvinnurnar

14. September hevði leygarlagin eina áhugaverda samrøðu við Elinborg Johansen um kvinnuráðstevnu í Oslo í summar. Kann tað veruliga bera til, at ein banki sum Føroya Banki ikki sær seg foran fyri at stuðla einum so vorðnum tiltaki?

Meg minnst t.d. flogfarið, sum kom eykatúr úr Danmark við sjónbandi, itrottatiltøk í hópatali, og nú stadionkloku í Gundadali: Føroya Banki stuðlar. Ikki eiti á.

Og Fossbankin — heilar

500 kr. hevði hann at lata Forum-kvinnunum.

Forum 88 er sambært teimum upplýsing, sum hava staðið í bløðunum, eitt norðurlandskt framhald av teimum stóru kvinnuráðstevnum í Mexico (1975), Keypmannahavn (1980) og Nairobi (1985). Hesar vóru víðurkendar og stuðlaðar av altjóða felagsskapum og nationalum stjórnum.

Forum 88 er stuðlað av Norðurlandaráðnum, av stjórnum í norðurlöndum, eisini í Føroyum, og

av nógvum stjórnum í norðurlöndum, eisini í Føroyum, og av nógvum peninga- og øðrum stovnum — í hinum norðurlöndum.

Men her í Føroyum er eingin prestiga í at stuðla kvinnunum.

So vita vit tað. Aheitan til øll: flytið pengar tykkara úr Føroya Banka og Fossbankanum og setið teir í Føroya Sparikassa.

Eygleiðari

»Bert lúsin útlendsk er...«

Tað ljóðaði mikið áhugavert, tá Liv og Líkindi byrjaðu hóskvöldið við at siga, at sættu hvorja viku hoyrdu vit í eini lýsing í útvarpinum, at ortopediskur skómakari og bandagistur høvdu viðtalu tá og tá o.s.fr.

Nú trúði eg sjálvandi, at vit fóru at hoyra okkurt um tann føroyska ortopediska skósmiðjin, sum av og á lýsir í útvarpinum, at ortopediskur skósmiðurin er at hitta á Landsjúkrahúsnum tá og tá, undirskrivað Mannbjørn Tórarenni, men so var ikki.

Vit hoyrdu ikki eitt orð um, at tað eisini vóru ortopediskir skósmiðir í Føroyum, men bara um danskan skósmið og bandagist, sum koma henda vegin til hjálendið í Atlantshavi.

Nú kann tað væl vera, at nevndi skósmiður ikki er bandagistur, tað veit eg ikki, men í øllum fornum hann ortopediskur skósmiður, og hevur virkað sum sovorðin í Føroyum í fleiri ár. Og nakar krot-smiður kann hann ikki vera, tá hann annaðhvørt fekk rós ella virðislon, tá hann tók sveinapróg fyri nøkrum árum síðani, og fekk tilbjóðað leiðandi starv á — haldi mær til góðar, um eg fari skeivur — Ríkishospitalinum sum ortopediskur skósmiður, men hann valdi at koma heim til Føroya eftir lokna endurútbúgving.

Nevnda sending snúði seg fyrst og fremst um bandagur, og tað arbeidi, ein bandagistur ger, men mær tykir tað ógvuliga løgið, at teir føroysku skósmiðirnar, sum bæði taka

mál og seyma ortopediskar skógvar, ikki verða tiknir upp á tunguna, hvørki Mannbjørn Tórarenni, sum nú starvast í Lørvik, og Johannes Jacobsen, í Fuglafirði, sum í mong ár hevur seymað ortopediskar skógvar, hóast aldurin nú er høgur, og maskinurnar kanska ikki verða brúktar meira.

Mangan haldi eg, at tit báðar gera góðar sendingar, og tað skulu tit hava rós fyri, men eisini siti eg víðhvørt eftir við teirri fatan, at tit eru í so yvirlegnar og hava hug at halda hann ella hana, tit práta við, fyri gjøldur, men tað er kanska bara minn subjektiva og illavörðna fatan, og um eg fari skeivur, so mugu tit orsakað.

Leistur